

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Том II

В – Вшетечка

МАТИЦА СРПСКА
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ

НОВИ САД – БЕОГРАД 2013

предовао, па 1842. постаје „велики финансијер“ те народни депутирац из Пакрачког епархије на Сабору у Карловцима, на њему је вршачки епископ Јосиф Рајачић изабран за карловачког митрополита. У септембру 1845. изабран је за градског секретара а затим и за „варошког капетана“. У скупштинама Вировитичке жупаније, изабран је за председника, а у Славонији за председником у Осиеку, одлучно се залагао за очување народног језика. Борећи се против мађаризације, износио је историјске и правне доказе за равноправност народа и Славоније у Угарској. Као водећи народњак у Осиеку и Славонији 1847. је, као први Србин, изабран за посланика у Сабор Троједничке краљевине и Угарске. Одмах на почетку политичких збивања револуционарне 1848. као градски капетан, нашао се међу народњацима који су у Доњем Сабору створили Одбор за одржање реда и правде, а потом се, у току априла, као први историчар Срба, нашао међу оним народњацима који су у Осиеку створили „Одбор за очување народних жеља“ и формулисали националистички политички програм. Био је одлучно присталица бана Јосипа Јелачића који је, преко Људевита Гаја, с којим је одлучно био у вези, позивао да одмах после избора за бана, посети Славонију. У априлу 1848. настојао је да успостави везу између српско-хрватских народњака у Доњем Сабору те да потисне агресивне мађарофиле са поджупаном Ладиславом Јанковићем на челу. Као посланик и градски капетан (сатник) у Осиеку, В. је крајем априла, од стране Јелачића, био изабран на тзв. Банску конференцију која се одржала у Доњем Сабору Троједнице у пролеће 1848. Одсуство В. осиечки мађарофили користили су да поново придобију таквог противника Немце против Срба и да прошире идеју да је он ишао у Београд да би допринео Србијанаца који би поубијали бана Мађаро-Романе и Њемце” у Осиеку. У јулу су и „Славонце католичког вјероисповјешта” одвојили од Срба и завадили их с тим да, па је В., преко Гаја, тражио да се Јелачић јавно огласи или да народњацима у Доњем Сабору пошаље војну помоћ. Кад је недуго после тога донета одлука о заседању Сабора Троједнице у Загребу, он је од стране народњака поново изабран за његовог члана. У јулу је једном од првих саборских седница одлучно је иступио против помирљивог старог бана Мађарима од стране неких хрватских посланика, тврдећи да се Троједница не може одвајати од Мађарске, него да то чине Мађари у односу на све немађарске народности у Угарској. Ако, ипак, дође до прегововања са Мађарском владом, сматрао је да се на то никакмо не би смело поћи уколико на то не би учествовали и војвођански Срби у Хрватски сабор треба да пошаљу своје овлашћене преговараче. Кад се на Сабору поставило питање опремања војске за

одбрану од Мађара, он је као други по реду, приложио 200 форинти сребра па тиме и друге заступнике Сабора подстаклао на давање прилога. А кад је, после заседања Сабора, покренуто давање „доброволних принесака за одбрану домовине”, он се одазвао са прилогом 100 форинти. Последња вест о В. потиче с почетка октобра 1848, кад је приликом обнављања народњачког магистрата у Доњем граду Осиека одржао „красни говор” у коме је народу „лепо разложио што је права слобода, једнакост и братимство”, ради којих бан Јелачић и „Срби (Војвођани) бој бију”.

ЛИТЕРАТУРА: Ј. Босендорфер, „Православни елемент као секундарни фактор у обликовању грађанског сталежа у Осиеку”, *Осијечки зборник*, II–III, Осиек 1948; Н. Косановић, „Осијек револуционарних година 1848/49”, *Осијечки зборник*, XVI, Осиек 1977; С. Гавриловић, „Учешће Срба у друштвеном и политичком животу Хрватске и Славоније у првој половини XIX века”, *Глас САНУ*, 1988, CCCLIV, 6; „Срби у Хрватској и Славонији у Народном покрету 1848–1849”, *Зборник САНУ о Србима у Хрватској*, I, Бг 1989; С. Гавриловић, „Неколико писама Људевиту Гају из Осиека и Срема у пролеће 1848. године”, *ЗМСИ*, 2003, 67–68. С. Гавриловић

ВУКОВИЋ, Драган, ветеринар, универзитетски професор (Скопље, Македонија, 28. VII 1947). Дипломирао (1973), магистрирао (1977) и докторирао (1983) на Ветеринарском факултету у Београду. Запослио се као теренски ветеринар у Баваништу (1973–1975), а 1976–1983. радио је у ПКБ (центар за вештачко осемењивање). Од 1983. до 1992. радио је у Научном институту за ветеринарство у Београду (Центар за в.о. Крњача). У звању научног сарадника изабран је 1988. Од 1992. је у звању доцента на ВФ, где је за редовног професора изабран 2005. Предаје на предмету Породиљство, стерилитет и в. о. Вишегодишњи је руководилац Амбулантне службе Факултета ветеринарске медицине. Научна област интересовања В. је стерилитет, посебно стадни стерилитет, као и репродуктивна ендокринологија. Из ових области објавио је највећи део својих радова. Коаутор је уџбеника *Репродукција и вештачко осемењавање свиња* (и Т. Петрукић, С. Перковић, Бг 2000) и први аутор уџбеника *Вештачко осемењавање, њиховост и њиховост јоведа* (Бг 2001). Први је аутор монографије *Клиничка примена хормона у репродукцији женки домаћих животиња* (и В. Миљковић, Бг 2002).

ДЕЛА: коаутор, „Стимулација и синхронизација еструса оваца у стадима индивидуалних произвођача у општини Бољевац”, *ВГ*, 1978, 11; „Influence of some minerals and vitamins on reproductive disorders in farm dairy cows”, in: *XI International Congress on Animal Reproduction and artificial insemination*, Dublin 1988; коаутор, „Sterilitätsbekämpfung bei Stuten”, *Wiener Tierärztliche Monatsschrift*, 1990, 77.

ЛИТЕРАТУРА: *Књига наслова Факултета ветеринарске медицине, Универзитета у Београду*, Бг 2011; Д. Траиловић (ур.), *Библиографија Факултета*

ветеринарске медицине, Универзитета у Београду, 1986–2011, Бг 2011.

М. Ж. Балтић

ВУКОВИЋ, Драгољуб, инжењер технологије, универзитетски професор (Мостар, 2. III 1925 – Београд, 26. III 1994). Дипломирао 1955, докторирао 1983. на Технолошко-металуршком факултету у Београду. Каријеру је започео у Савезној управи за област хемијске индустрије, а затим у „Првој искри” у Баричу. На Технолошком факултету радио као наставник од 1959. до 1990. Предавао је Технолошке операције, Пројектовање апарата и уређаја хемијске индустрије и Вишефазне системе. Његов истраживачки рад био је усмерен на проучавање феномена преноса масе, топлоте и момента у области двофазних и вишефазних флуидизованих и фонтанских система. Прве научне радове из области понашања чврсте фазе у дво- и трофазној колони са флуидизованим слојем објавио је у *Chimie et Industrie, Génie Chimique* (1961, 86, 110) и *Nature* (и С. Končar Djurdjević, „Separations in Fluidized Systems by Means of Dielectric Charging of Materials”, *Nature*, 1962, 193, 4810). Успоставио је интензивну међународну сарадњу са научницима из Канаде, САД и Русије. Као ментор великог броја младих истраживача, од којих су неки сада светски познати научници, заслужан је за њихов развој, чиме је област хемијског инжењерства у Србији добила на значају.

ДЕЛА: коаутор, *Технолошке операције I*, Бг 1970; и Г. Јовановић, Г. Новаковић, „Површинско ретортовање уљних шкриљаца у савременим условима експлоатације”, *ХИ*, 1986, 40, 4–5.

ИЗВОРИ: Архива ТМФ; *Journal of the Serbian Chemical Society*, 1996, 61.

С. Шилер Маринковић

ВУКОВИЋ, Ђорђе, историчар књижевности, универзитетски професор (Пажићи код Даниловграда, 3. V 1943). Филолошки факултет завршио у Београду 1966, где је 1972. магистрирао (о романима М. Крлеже) и 2005. докторирао (о синестезији у српској поезији). Био је главни уредник *Синдентина* (1968), асистент на Филозофском факултету у Н. Саду, истраживач у Институту за књижевност и уметност (Београд); од 1986. на Фил. ф. у Београду (ванредни професор од 2009). Критички је пратио остварења савремених песника, анализирајући тематске оквири, поступак и значење њихове поезије у контексту новије српске књижевности. Главни део његовог рада односи се на писце XX в., посебно оне који су уносили значајне новине (Л. Костић, Р. Петровић, А. Илић, Љ. Јоцић, Ј. Скерлић и други) и одлучно утицали на радикалне еволутивне промене. Бави се такође методолошким и књижевноисторијским аспектима изучавања књижевне периодике. У докторској дисертацији синестезију анализира у оквиру целокупне српске поезије. Афирмисао је

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Издавачи

МАТИЦА СРПСКА, Нови Сад
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ, Београд
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ, Београд

За издаваче

Проф. др Драган Станић
Академик Никола Хајдин
Драгољуб Којчић

Лектори

Милена Микић Враголић, Вера Василић

Коректори

Вера Василић, Бранислав Карановић

Компјутерски слој

Редакција Српске енциклопедије

Припрема за штампу

Наташа Прибићевић, Александар Прибићевић

Технички уредник

Вукица Туцаков

Штампа

Службени гласник, Београд

Тираж 5.000

ISBN 978-86-7946-121-6

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
0 /9 (497 . 11) (031 . 038)

СРПСКА енциклопедија . Том 2 , В–Вшетчка /
[главни уредници Чедомир Попов, Драган Станић] . - Нови Сад :
Матица српска ; Београд : Српска академија наука и уметности :
Завод за уџбенике, 2013 (Београд : Службени гласник) . - 980 стр. :
илустр. ; 30 см

Тираж 5.000.

ISBN 978-86-7946-121-6

а) Србија - Енциклопедије б) Енциклопедије, националне

COBISS . SR - ID 281167623

К.Б. 34922

8 600262 035776 1